

Боривој Чалић
Вуковар
borivoj.calic@vk.t-com.hr

Оригинални научни рад
примљено: 15. јун 2011
прихваћено: 1. октобар 2011

ДОГАЂАЈИ ВУКОВАРСКИ 1848. ГОДИНЕ

Сажетак: У прилогу чланка донесен је текст штампане брошуре *Догађаји вуковарски*, у којој је анонимни аутор описао политичку и друштвену атмосферу у Вуковару у пролеће 1848. године.

Кључне речи: Вуковар, 1848.

У другом броју тад новопокренутог *Зборника за историју* објавио је 1970. његов први главни и одговорни уредник др Славко Гавриловић текст брошуре *Вуковарски догађаји*,¹ штампане у пролеће 1848. код Јована Каулиција у Новом Саду.² У брошури је описана друштвена атмосфера у Вуковару и Сремској жупанији у почетку политичких борби и бурних превирања која су уследила у то револуционарно доба. Неутврђени аутор, потписан псеудонимом „Домородни Славонци“, завршавајући свој текст речима: „продуљиће се“, најавио је описивање даљњих догађаја. У кратком, али исцрпном коментару уз „овај значајни и занимљиви“³ текст, академик Гавриловић напоменуо је да до наставака „или није дошло, или нам се није очувао у нашим архивима и библиотекама“.⁴ Наставак је,

¹ Славко Гавриловић, „*Вуковарски догађаји*“, брошура из револуционарне 1848, Зборник за историју 2, Нови Сад 1970, 111–116.

² Примерак књижице сада се налази у Рукописном одељењу Матице српске (сигн. М 11.451). На њему је власторучни запис дародавца: „Поклон дра Славка Гавриловића, проф. универзитета из Новог Сада. 9. III 1961“. Један примерак, купљен од др Георгија Михаиловића, има и Библиотека Матице српске (сигн. Р19Ср II 179.1).

³ С. Гавриловић, нав. дело, 112.

⁴ Исто.

ипак, написан и објављен а, на срећу, сачуван је у два примерка у фонду Народне библиотеке Србије у Београду.⁵

Брошура је објављена под насловом *Догађаји вуковарски – на даље*. Нешто је мањег формата од претходне,⁶ штампана је на 12 страница такође у штампарији Јована Каулиције у Новом Саду, а непознати аутор, потписан истим псеудонимом, овај пут је свој спис датирао: „У Славонији дана 13/25 Травња 1848“. Најавио је и наставак, али уз ограду: „ако узатреба“. Аутор је одмах на почетку разрешио све иницијале које је раније употребио у свом тексту, управо онако како их је разрешио и академик Гавриловић објављујући текст прве брошуре.

У трагању за личношћу могућног аутора пажња се нужно најпре управља на Јустина Михаиловића, централну особу оновременог вуковарског јавног, па и политичког, живота. Пријатељ и кореспондент Вука Караџића водио је и дневник,⁷ а своје чланке објављивао је у *Српском народном листу*, *Напредку*, *Српским новинама*, *Подунавци*, *Славенском југу*, *Augsburger Allgemeine Zeitung*-у, *Agrarier Zeitung*-у и другде. Нажалост, из 1848. године познато је тек једно његово писмо Вуку Караџићу, оно од 11/23. маја,⁸ али у њему, осим уопштених рефлексива о политичким приликама, нема подробнијег извештаја из Вуковара. Ипак, главни елемент који Јустина Михаиловића искључује као аутора ових брошура је његов језик. Јустинови новински чланци, дневник и сва писма Вуку, писана су екавски, док је текст брошуре јекавски. Своја сећања на догађаје у Вуковару 1848/49. записао је и Јустинов брат од стрица, ујак Бранка Радичевића, Константин, Коста, Михаиловић.⁹

Оновремени житељ Вуковара, близак Јустинов пријатељ, био је и Јоксим Новић Оточанин, извесном славом већ овенчани песник, посебно након објављивања његовог спева *Лазарица или Бој на Косову* (Нови Сад, 1847). Рођењем Личанин, стицајем животних околности доспео је у Вуковар. Онде се 1840. оженио Катарином, кћерком јединог вуковарског златара Глигорија, Глише, Пецикозића. У пролеће 1848. још је био адвокат у Вуковару и одмах се укључио у политичку борбу.¹⁰ На Јоксима Новића као могућног аутора обеју брошура, осим његовог језика, могао би указивати и запис на примерку брошуре *Вуковарски догађаји* из Библиотеке Матице српске. Онде је на осмој страници запис: „Јоксим Новић?“. Осим тога, Новић се у самом тексту помиње на помало загонетан начин. Чини се као

⁵ Оба примерка носе сигнатуру С-II 238. Први примерак стигао је у Библиотеку 1942, а други 1947. године. Нема података о начину набавке. Захваљујем се и овде Вери Црљић, библиографу у Народној библиотеци Србије у Београду на исцрпној провери историјата примерака ове брошуре.

⁶ 18cm. Формат прве брошуре је 21 cm.

⁷ Текст данас загубљене (изгубљене?) рукописне књижице, која се налазила у Музеју Вука и Доситеја у Београду, објавио је Боровије Маринковић. В. *Дневник Јустина Михаиловића*, Зборник за друштвене науке 26, Нови Сад 1960, 103–128.

⁸ *Вукова претиска* 8, Просвета, Београд 1994, 184–186.

⁹ Славко Гавриловић, *Записи Косте Михајловића из Вуковара о револуцији 1848–49*, Зборник за друштвене науке 29, Нови Сад 1961, 111–115.

¹⁰ Познато је неколико његових писама Људевиту Гају, међу њима и једно писано 14. маја 1848. у Сиску, где се Новић затекао на повратку из Загреба у Вуковар. Уп. Josip Horvat, Jakša Ravlić, *Pisma Ljudevitu Gaju*, Grada za povijest književnosti hrvatske 26, Zagreb 1956, 348–349.

да говори о себи у трећем лицу, *pro domo sua*. Ипак, до проналаска поузданих архивских или других трагова питање аутора ових занимљивих књижица остаје и даље отворено.

Текст књижице *Догађаји вуковарски* – на даље штампан је у целини вуковском ћирилицом (уз тек један изузетак у речи „Банџ“), те се доноси у оригиналном облику без икаквих измена. Најнужније приређивачке интервенције донесене су у напоменама.

Догађаји вуковарски

– на даље –

Најприје нам ваља свој браћи, која ове *догађаје*¹¹ усчате и која онијем људима имена и презимена по првом слову не могу ласно дознати, који се људи ондје или хвале или погрђују, оне исте људе јасно очитовати и оповидјети. Ево их, браћо, пак их посве познајте: Ј. Ж. то је Јосип Житвај; Ј. Н. то је Јоксим Новић Оточанин; Д. Р. то је Димитрије Рогулић; Ј. Б. то је Јанош Бенко; А. Б. то је Александер Бенко; Ј. С. то је Јован Стојићевић; Ђ. Н. то је Ђорђе Новић; П. П. то је Паво Петровић; А. С. то је Анастас Самфир; М. А. то је Марко Андрашевић. Они р. к. пароси, које је Д. Р. онако бесрамно и јавно посвао, били су Ђука Матазевић из Товарника и Пославски из Берка; обојица, како је већ речено, честити и сваке похвале заслужни домородци.

Престали смо ондје, како је поджупан за зелену боју рекао: *Wukowar hat gesiegt*,¹² Вуковар је побједио; то је казао ондје гдје пароброди у Вуковару стају.

Онај час се отале крене на пароброду Јоксим Новић у Черевих, а отуд у Каменицу своме брату и у Нови Сад.

Најпрече је сад било Мађаронима, тога домородца на свом дому у Вуковару оцрњети. Те тако разгласе по Вуковару и по свој околини, да је исти Јоксим Новић сишао у Сријем, да га на Вуковар побуни, и пођу се договарати, како ће га убити. Исте подле душе није су то темељно измудриле, јер је било зрелија мозга људи у Вуковару, који су тако ту лаж спазили, разумљујући један другог, да исти Ј. Н. не би своју жену и нејаку дјечицу оставио у Вуковару, кад би збиља смишљао на Вуковар непријатељски ударити. Нашло се и онаких људи, који су Новићи дошли, и казали јој, да се за мужа не брине, и да ће они њега сачувати од душманске руке на путу, ако се дочује, да га душмани у засједи ишчекују и вријебају, да га убију потајно.

Ваљало је градомеђи по селима објавити свијету, колико му је слободе дошло од краља. Поджупан дође сам у Вуковар са једним одбором; но ту је већ спазио, да је врло погријешно, што је напустио Д. Р. да лаже и да напријед вара Вуковарце и са онакијем олакшицама ослобађањем, које се истекар још на хартији у краља искало. Исти је Д. Р. јавно Вуковарцима викао: да што гођ хоће, добиће, и Спахијска права вино точити, месо сјећи – *regalia beneficia* –, и све земље, које се још засад као особина – *allodium* – Спахилука находе. На такове ријечи из уста заклетог градомеђког присједника – асесора – народ је већ почео, свак за се које хотио, вино крчмити. Спахија се нато потужи поджупану, који тако крчмење закрати Вуковарцима, који тадај тек збиља пријевару због зелене отров-боје спазе: и пођу је с капи садрљевати и бацати.

По селима у окружју Вуковарском и Товарничком ишао је одбор без поджупана. У томе је одбору био Јован Рогулић главни градомеђски касир-казначеј, хазнадар или како њеки хоће, пењазник – и Габро Мариновић мали градомеђски биљежник, са мајистратлијама. Сва су се околна села на Вуковар угледала, и сва од Д. Р. оно чула, што је и Вуковар. Њека су села збиља мислила као и Вуковар, особито Маркушица и Бобота. Та су села од својих Спахија највише и пострадала, јер су им Спахије и њине земље поотимале. Кад дође дакле одбор Маркушицу, не застане народа код општинског дома, већ му само кнез каже, да им свијем ваља ићи у атар напоље, да им се атар, то јест земља, преда, што им је Спахија отео био. Одбор се нађе у великом чуду, и каже кнезу, да ту власт сад нема, већ да је дошао, да

¹¹ У тексту спационирано.

¹² готицом.

објави народу у селу, да неће посад Спахији кулуковати ни десетка давати, и да Спахије своје судове и власти над народом губе, и даће идуће године сви поједнаку порезу или данак плаћати; пак замоли кнеза, те дозове народ из атара у село. Но кад то Маркушичани чуше, и да им се отета земља не враћа, побуне се и спопадну Мариновића, као да су знали, да је одљуд наше домовине и зликовац Мађарон, питајући га: од куд ти тај свилени шал око врата пак чак до земље? од куд ти то лијепо одијело? Све је то, рекоше, с нас скинуто, пак још не ма правде нама! И тако угурају и Мариновића и Ј. Рогулића у сеоски дом унутра, а остали одбор одмах оде у село Габош. Ј. Р. и Г. М. били су у тјешњару – а не као што се лажљиво по Иригу приповиједало, да су они јуначки својевољно у Маркушици заостали – и морали су људима све обећати. То је обећање за невољу било, али је и оне људе још већма храбрило, те су своју отету земљу опет отели, и зато им поджупан пошље капетане на екзекуцију у село и главне људе позатвора и у гвожђе окује, који се тако и данас иа укрс налазе.

Исто је и у Боботи било. Бобоћани примивши сву слободу од Д. Р. и уздајући се у зелену поджупанову боју, преузму отете земље. Но најприје ваља знати, да су се Бобоћани своје краљу тужили били, и да је краљ заповијест дао градомеђи Сремачкој, да не да Спахији власт, да од Бобоћана, прије царске воље, земљу отме; које градомеђа, но боље рећи, поджупан, није слушао. Сад пак, кад им је и Д. Р. и поджупан, само да их каквог помацари, све обећао, нијесу људи ни могли сумњати, да криво раде. Но поджупан за хатар њекоме удари с катанама на село, и пријеваром позатвора најбоље Бобоћане.

Ласно је погодити, које томе свему злу крив. Кад је исти одбор дошао у Товарничко окружење, питали су га људи у многим селима: камо нам оно, што нам је Д. Р. рекао да су нам Мацари добили? Истога Д. Р. рођени брат Ј. Р. нашо се у чуду и казао је људима у једном селу: „није вама то мој брат рекао.“ Нато ту му људи иза гласа повичу: „Како није, ми смо њега добро разумјели, јер нам је Српски говорио, као и Ви, но гдје је сад, да нам то посвједочи.“ Судац Товарнички Ј. С. као честит и поштен човјек, рече одбору: „господе моја! јавите градомеђи тај сав догађај, нека се један пут види, како се и зашто се овај свијет вара.“

Речено је већ, да је поджупан, очекујући од Мацара врховно жупанство за помацарени Сријем и обећавши Д. Р. ваљада поджупанство а другијем Мађаронима већа, но што имају, достојанства, то све подадрио и урадио, и да је исти Д. Р. и његови другови сјекира, којом поджупан хотијаше нашу народност у главу ударити. Сви ти људи, знали су, да ће то потешко моћи бити, зато су мислили, да материјалним интересом, макар најпретјеранијим, морални утуку, и тако су све оно обећавали, што су мислили, да ће прости народ вољети и што ће му преко свега мило бити. Но и пак је народ толико бољи био, колико су му душмани грђи и опачији били. За једним се народ мало потезао, што је мислио, како су му оне издајнице тумачиле, да му то ослобађање Мацар може дати, те је њеки задржао и крај народнијех зелену отров-боју рад љубави Мацарске. Вуковар је први преварен био. Казали смо, да су се Мађарони постатрали, да домородце, који су што кадри учинити за народност, народу опадну; као оне свештенике, судце јурасора Вуковарског, Фишкала градомеђског и Ј. Н. Особито су на овога завикали по народу, да ће он настајати, да немешаг – племство – опет по старом обичају остане, јер му је, рекоше, жао што, ће му се, Бог зна какво, ваљада измишљено право укинути. А баш су погодили, који би пожалио, за племством; зар онај човјек, који се на љутој Оточкој крајини родио, у Варадинској одрастао, и никада од дјетинства свога није се био научно, да је бољи од другог човјека, да толико гамзи за племством? Лијепе су памети, ти Мађарони, весели били! та они без псовке *крста, закона, триста вјера и самога Бога*,¹³ нијесу са простим човјеком проговорити могли, кога је од њих истих Ј. Н. као овцу од звијера увијек бранио; пак су сад они народни људи у један пут постали; – ваљада нешто и од с[т]раха? – Вуковар је Мађаронима на срцу лежао, а Вуковар су преварили били, сад је требало, Вуковар да постоји у том лажљивом стању, а то се ни је дало тако ласно јер у Вуковару има трговаца главних и паметних људи, који су на брзо ту пријевару осјетили, ваљало је дакле Мађаронима те главне Вуковарце опати и разгласити, да се они са Спахијом Грофом Елцом, који заиста – осим његових чиновника или беамтера – ником досадио није, пазе и да су од њега новце силне добили, да му Вуковар издаду. И та им је подлост за руком врло пошла била, но не знам са чијом ће се бруком свршити, јер су Вуковарци од исте господе много страдали и осрамоћени бивали, а добро познају оне људе, који су их у свако доба од сваког зла бранили и ријечма и новцима, а исто им тако у свакој невољи појединце помагали. Зар је један пут било, да градомеђа данак –

¹³ спационирано.

порцију или порезу – напријeko заиште, а у каси ни паре се не деси, пак би служитељи градомеђски од сиротиње котлове и кревете однијели и мунтали за данак, да се не нађе који главан човјек, који за Вуковар по коју тисућу – хиљаду форинти у сребру напријед плати, и варош без интереса – камате – по по године за своје новце чека. Знаду то Вуковарци, пак ће они онако учинити, како што треба, а већ су почеле гардисте зелену стријеку око капа бацати, и само од три народне боје носити капе на глави. Зар је мало јасна знака томе угурсузлуку, кад су јавили по Вуковару, да је њеки трговац онај дан, кад је Вуковар најприје барјак развио, Вуковарце, као бунције скупштини градомеђској тужио, а исти је човјек под барјаком онај час са другом својом браћом дошао пред дворану и у одбору Вуковарском пред скупштину дошао? Ето им образа! Исто су Србима римског закона по Вуковару говорили: да ће се повлаштити, то јест грчки закон примити, ако замијене зелену боју са плавом! Ето грдна фанатизма у 19-ом вијеку.

У ту исту хуку и буку стигне и барон Г. Проф из Беча преко Загреба и преко Славоније дома у Вуковар. Сви наши домородци знаду, какав је то честит човјек, и колико нашој и својој народности вриједи и ваља, и да једне живе душе нема, која би се на тај красни дом и зашто могла потужити или на њ зажалити. Што их је гођ, тако су честити и смјерни, да би се могло рећи, да ће и мравку с пута се уклонити. Тај исти млади Кољеновић дође 6/18. т. м. са својим млађим братом на Дунаво, гдје се пароброд ишчекује. Његов је брат имао на глави црн шешир – шкрљак – на коме је на хартији било написано „*Славјани*“.¹⁴ То се није допало Габру Мариновићу као Мађарону, но који се родио у Ђакову, и због кога је Г. Проф, као експедитор писарнице градомеђске г. 1846. ту службу оставио, да се само са човјеком, који је својој народности душманин, увијек зато не кавга и не псује. Тај Г. М. почне млађега Профа чикати и призове њеког терзију – шнајдера –, који је исто Мађарон као и он, у помоћ! али потајно, те изненада зграбе му ону хартију са шешира о подеру. Да су ти неучтив и безобразници заслужили били, да им човјек по набашка мало оштрије у очи погледа, то је истина, но тај младић Проф, и млад одвећ и врло миран момак, није томе подобан бити могао а и кад би подобан био, не би ишао с ким мејдана дијелити, јер су они оба подле кукавице. Истога Г. М. није савјест гризла ни трла зато, јер ми, познајући га, судимо, да у њега те унутарње судије није, већ од превелике пакости и бестидне безочности науми он још више зла учинити, и таки отиде капетану од гарде, коме слага, да му је поджупан заповједио, да удари у бубањ и да скуп и неколико гардиста. Исти капетан не сумњајући, да може човјек заклет у градомеђској служби штогођ непутно закитијевати, отобито чувши поджупанову заповијест, допусти те се удари у бубањ и скупе се до једно двадесет гардиста. С овима пође Г. М. из Старог Вуковара преко моста у Нови, и сретавши оба брата Профове код капеле Спајске на путу, заустави их, и каже гарди, да је заповједио поджупан, да их опипају, да немају крај себе какова оружја, и да их поведу на добровољно признање – *benevola fassio* –. Гарда по заповијести поджупановој опица Профове, и види да немају никаква оружја. Онда их Г. М. запита, гдје најволе, да их испитује, или у његовом или у свом дому. Но му Г. П. одговори, да најволи у градомеђској писарници, те тако парадно оду тамо, гдје шест гардиста у ред стану; но Г. М. заиште, да писари гардомеђски изађу напоље, да они сами са гардом унутри остану. Нато Г. П. побојав се Шпанског Доминиканског посла, без свједока не смјеле остати, већ рече, нека и писари остану у писарници; и тако се испит почне. Најглавније је и најзнатније питање било: еда ли је Г. П. с Русима у каквом договору? Ту се јавно видјело, да је Г. М. од реда св. Доманика, али *laicus*, и да није нижи у фанатизму од својих старијих седамнаестог вијека у Мадриду. Не могавши ни до чега доћи, чим би боље од многих од себе бољих људи обиједити могао, и мислећи да му је Мађаризам, који га је као бијес скочио, њеки мејдан одржао, даде Г. Профу писмено, да се „до даљега извиђења његових дјела“ отпушта. Исто писмо његово свједочи, да је он прави шарлатан и подла варалица, јер је тако написао, да би био жестоко лупан, да је граматиста или синтаксиста у школи; а кад је Проф поджупану отишао, њега упитао, зашто је тако шњим урадио, одговорио му је, да он зато ништа на свијету не зна. То је исто поджупан и сјутрадан у малој скупштини јавно казао, гдје је Пајо Петровић и А. Самфир због тога на Г. М. скочио, који се, као ухваћен у очевидној лажи, није ни правдати могао. Сад се чека велика скупштина градомеђска, која ће казати, кога у колико цијени, и како ваља лажљивцу и варалицу наказити.

Ови су догађаји Вуковарски тако вјерно списани да свакој и најмањој ствари има на стотине свједока.

¹⁴ спационирано.

У правом комаду ових догађаја заостало је било напоменути, да је поджупан Ј. Ж. њеким сељацима, као из Великих Радинаца, говорио: да је зелена боја знак траве и земље, из које трава и усјеви ничу, и да ће они људи своје земље погубити, или ће им когођ – но не знамо само ко - отети! Исти је поджупан њеким људима говорио, да он о том њиховом ослобађању већ двадесет година – ваљада кад је био мали билежник Vice-Notarius – ради, и једва им је уз Мацаре пристав подобно. Би ли му се ваљадо насмијати мало?

Још овде ваља додати, да је у петак, по Благовијестима, стигла књига у Нови Сад од Д. Р. из Вуковара његовом њеком рођаку, у којој вели и јавља, како је онда, кад се 3-а т. м. по рим. народу напријед објавило, у колико је слободе или полакшице добио, протосинђел Грујић и парох Кукујевачки М. А. побјегао, и како су се оба у кокошињак или у свињац испод кокошињака његова брата Ј. Р. скрила била. Да је М. А. загребао за њека дрва у дворани, то је истина, али да је Грујић управо из онијех стопа од стола испред дворане у салу тако дошао, и да се нигдје крио, и то је истина. То је све пред кафаном код зеленог вијенца у Новом Саду Јосип Белановић онај исти дан, гдје се и кад се та лажљива књига мноштву свјета чатила, показао и Д. Р. издајницом народа нашег и лажом назвао. Судимо и ми, да треба то све и овим путем јавно казати и посвједочити, да је Ј. Б. истину говорио, а Д. Р. поштеног човјека опадао и лагао.

Да речемо још штогођ и о томе, како смо и ми и Мађари онолико дуго вријеме под Турцима били, пак нам никад нијесу Турци наметали свог језика; а Мацари су наметали не само у говору, већ су натјеривали наше свештенство и Грчког и Римског закона – јер ми Срби немамо свог Српског закона, већ смо примили њеки Римски, а њеки Грчки – те су морали крштене књиге у цркви помацарити!!! Ко томе не вјерује, нека иде у Нови Сад, у Вршац и у Барању, пак ће видјети, да су нам Мацари гори од Турака били. Та ето је сад на дијети – земаљском сабору – већ био разговор, да нам и све црквене књиге са Руско – Славенског на Мацарски језик преведу, пак да „Слава тебје господи“ Мацарски у цркви поимо. Ала су далеко дотјерали били, хвала Богу, те су и претјерали, јер како би се друкчије ми за удесна времена ове сретне буне сложили били!

А ето нам и дана намеће министриум Мацарски зелену боју, и како се гласа, то ће се јавно у великој Скупштини по ђурђеву у суботу – или 6-а Липња по римск. – прочитати, но не знамо, хоће ли се примити?

Да не заборавимо, како се наши Мађарони размећу и ружно гријеше. Они кажу свијету: да му слободу Мацар даје а не краљ: а то је лаж. Зато, велимо, да Мађарони ту падају под *crimen laesae Majestatis – Hochverrath*¹⁵ –; јер ако они краља, који је још нама свијем господар, ни у што есапе, како могу бити безобразни и хвалити се шњиним министрима финансије – без једне паре – војске – без војника – и.т.д. и исте министре другом наметати, који од истих Мађарона даље виде и вичу: да живи краљ! да живи Слобода! да живи Бан и зајединство Баната, Бачке, Славоније, Хрватске и Далмације! Да живе браћа Словацци у Карпатима с Моравском и Ческом!

Ако узатреба продужиће се.

У Славонији дана 13/25 Травња 1848.

Домородци Славонци.

Писмени Јована Каулициј.

¹⁵ ГОТИЦОМ.

Извори и литература:

- Гавриловић, Славко, „*Вуковарски догађаји*“, брошура из револуционарне 1848, Зборник за историју 2, Нови Сад 1970, 111-116.
- Гавриловић, Славко, *Записи Косте Михајловића из Вуковара о револуцији 1848-49*, Зборник за друштвене науке 29, Нови Сад 1961, 111-115.
- Маринковић, Боривоје, *Дневник Јустина Михаиловића*, Зборник за друштвене науке 26, Нови Сад 1960, 103-128.
- Horvat, Josip, Ravlić, Jakša, *Pisma Ljudevitu Gaju*, Града за повјест књижевности хрватске 26, Zagreb 1956, 348-349.

BORIVOJ ČALIĆ

‘VUKOVAR EVENTS’ IN 1848

Summary

There is a text from the printed brochure *Događaji vukovarski [Vukovar Events]* attached to the article, that describes the political and social atmosphere in Vukovar in the spring 1848, written by anonymous author.

Keywords: Vukovar, 1848.